

La Fatarella dignifica la memòria dels 34 pagesos morts pels anarquistes

Familiars de les víctimes dipositen flors en el monument erigit sobre la fossa comuna on descansen les restes dels pagesos

ANDREU CARALT

Han passat vuitanta anys, però el dolor encara genera llàgrimes. En silenci, i sota un fred intens, familiars i veïns de la Fatarella van dipositar ahir un clauvell sobre el nou monument que recorda, ara sí, els 34 pagesos assassinats per forces anarco-sindicalistes entre els dies 24 i 26 de gener de 1937.

Pocs podien parlar, colpits per la pèrdua i un silenci de dècades. Josep Blanch, fill de Miquel Blanch —un dels pagesos morts—, s'acompanyava de la seva família per fer l'ofrena floral. «Estic content, és un monument ben fet, crec que s'hauria d'haver fet més prompte però...» De l'assumpte al poble no se'n parlava obertament, puntualitza la seva filla, «però el temps ho deixa tot al seu lloc». «Jo al meu pare no el vaig conèixer», confessa Blanch, «ara tindrem el consol que se li ha fet un reconeixement».

Entre els dies 24 i 26 de gener de 1937, forces dels sindicats anarquistes CNT-FAI arribats de diversos punts de Catalunya van assaltar el poble i van assassinar 34 veïns, pagesos, la majoria afiliats a partits d'esquerra del Front Popular, que s'oposaven a la col·lectivització forçosa imposada pels federals. Els atacants van justificar l'acció acusant els defensors de protagonitzar un aixecament reaccionari.

L'acte de record i reparació a les víctimes es va celebrar al turó de la capella de la Misericòrdia, on romanen en una fossa comuna les restes de la majoria d'afu-

L'alcalde de la Fatarella, Francisco Blanch, al centre de la imatge, va dipositar ahir clavells al monument que recorda les víctimes dels Fets. FOTO: J. REVILLAS

La capella de la Misericòrdia fou l'escenari de l'acte de reconeixement públic, el primer organitzat de manera oficial. FOTO: JOAN REVILLAS

sellats, ara senyalitzada pel monument col·locat al seu damunt. A l'interior del temple, l'Ajuntament de la Fatarella va organitzar l'acte principal, amb intervencions del conseller d'Afers i Relacions Institucionals, Raül Romeva, del president de la Diputació, Josep Pòblet, i de notables historiadors experts en l'epísodi.

Va obrir l'acte, però, l'alcalde Francisco Blanch, emocionat. «Avui és un dia molt important,

molt assenyalat. Per fi, farem un reconeixement a les víctimes de la Fatarella. És un capítol sagnant del nostre poble que ens ha marcat en tots els sentits».

Petició dels familiars

L'acte d'homenatge i senyalització de la fossa havia estat demanat durant anys, de manera insistent, per un grup de familiars dels caiguts, encapçalats per l'escriptor Josep Gironès, autor d'una

L'APUNT

«Que no es tornin a repetir mai més»

■ El conseller d'Afers i Relacions Institucionals, Raül Romeva, va fer a crida a lluitar contra el silenci i l'oblit, tot defensant que recuperar la memòria no és «remoure el passat sinó construir un sistema democràtic basat en la convivència i la veritat». El president de la Diputació, Josep Pòblet, el va precedir en la paraula per defensar la necessitat de donar a conèixer els Fets perquè no es tornin a repetir «mai més».

Els historiadors Josep Sánchez Cervelló, Josep Maria Solé i Sabaté i Agustí Colomines van detallar el context històric del succés, marcat per la tensió entre partidaris i detractors de les col·lectivitzacions, i van voler subratllar la figura de l'historiador desaparegut Josep Termes, autor d'una investigació cabdal sobre els Fets.

novel·la històrica basada en els Fets. Ahir agraïa la celebració de l'acte i la participació de les institucions amb l'objectiu d'oficialitzar «el restabliment de l'honorabilitat dels pagesos assassinats, que durant molts anys havia estat posada en dubte».

L'avi de Gironès, Josep Descarrega Llop, fou un dels caiguts, mentre que un tiet avi (besoncle), Felip Gironès Monreal, era un destacat membre de la FAI. Ara, amb l'honor reparat, és partidari de deixar descansar les restes en el seu lloc, no exhumar-les, i aprofundir en l'agermanament de la societat del poble.

L'escriptor precisa que de víctimes n'hi ha haver moltes, no només els assassinats, «també els seus familiars directes, els descendents dels faistes que han estat assenyalats durant molts anys i la mateixa economia del poble que va perdre una part important de la seva capacitat de treball». De fet, presideix el monument en forma de cabana —estructura tradicional del poble terraltenc— una placa amb una inscripció en memòria de les víctimes dels Fets de la Fatarella, sense precisar noms.

«Avui restablím l'honorabilitat dels assassinats, que durant molts anys s'havia posat en dubte»

Josep Gironès

Nét d'un pagès afusellat